EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 2.6.2014.
COM(2014) 412 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Horvātijas 2014. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Horvātijas konverģences programmu 2014. gadam

{SWD(2014) 412 final}

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Horvātijas 2014. gada valsts reformu programmu

un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Horvātijas konverģences programmu 2014. gadam

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu[1] un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību[2], un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu[3],

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas[4],

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Eiropadome 2010. gada 26. martā piekrita Komisijas priekšlikumam sākt jaunu izaugsmes un nodarbinātības stratēģiju – "Eiropa 2020" –, kam pamatā ir ciešāka ekonomikas politikas koordinācija, lielākoties pievēršot uzmanību galvenajām jomām, kurās jārīkojas, lai palielinātu Eiropas ilgtspējīgas izaugsmes potenciālu un konkurētspēju.

(2) Padome 2010. gada 13. jūlijā, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumiem, pieņēma ieteikumu par dalībvalstu un Savienības vispārējām ekonomikas politikas pamatnostādnēm (2010.–2014. gads) un 2010. gada 21. oktobrī – lēmumu par

[1] OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.
[2] OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.
[3] COM(2014) 412 *final*.
[4] P7_TA(2014)0128 un P7_TA(2014)0129.

dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm, kas kopā veido "integrētās pamatnostādnes". Dalībvalstis tika aicinātas ņemt vērā šīs integrētās pamatnostādnes ekonomikas un nodarbinātības politikā.

(3) Valstu vai to valdību vadītāji 2012. gada 29. jūnijā pieņēma lēmumu par Izaugsmes un darbavietu paktu, kas ir saskaņots pamats rīcībai valstu, ES un eurozonas līmenī, izmantojot visas iespējamās sviras, instrumentus un politiku. Viņi pieņēma lēmumu par dalībvalstu līmenī veicamo rīcību, jo īpaši paužot pilnīgu apņemšanos sasniegt stratēģijas "Eiropa 2020" mērķus un īstenot konkrētai valstij adresētos ieteikumus.

(4) Horvātija 2013. gada Eiropas pusgadā piedalījās brīvprātīgi un neformāli, iesniedzot ekonomikas programmu; konkrēti Horvātijai adresēti ieteikumi netika izteikti. Komisija 2013. gada 21. jūnijā pieņēma secinājumus, atzinīgi vērtējot Horvātijas ekonomikas programmu, uzsverot, ka no Horvātijas tiek sagaidīta virzība uz Stabilitātes un izaugsmes paktā noteikto prasību izpildi un ticama konsolidācijas procesa uzsākšana, vienlaikus saglabājot izaugsmi veicinošus izdevumus un nodrošinot līdzfinansējumu ES fondu ieplūdei.

(5) Komisija 2013. gada 13. novembrī pieņēma otro gada izaugsmes pētījumu[5], iezīmējot 2014. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada sākumu. Tajā pašā dienā Komisija, balstoties uz Regulu (ES) Nr. 1176/2011, pieņēma brīdinājuma mehānisma ziņojumu[6], kurā tā noteica Horvātiju kā vienu no dalībvalstīm, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats.

(6) Eiropadome 2013. gada 20. decembrī apstiprināja prioritātes, lai nodrošinātu finanšu stabilitāti, fiskālo konsolidāciju un rīcību izaugsmes sekmēšanai. Tā uzsvēra vajadzību īstenot diferencētu, uz izaugsmi vērstu fiskālo konsolidāciju, atjaunot parastos kreditēšanas nosacījumus ekonomikai, sekmēt izaugsmi un konkurētspēju, risināt bezdarba problēmu, novērst krīzes sociālās sekas un modernizēt valsts pārvaldi.

(7) Komisija 2014. gada 5. martā atbilstīgi Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantam publicēja padziļinātā pārskata rezultātus attiecībā uz Horvātiju[7]. Komisijas izvērtējumā secināts, ka Horvātija saskaras ar pārmērīgu makroekonomisko nelīdzsvarotību, kurai nepieciešama īpaša uzraudzība un izšķiroša politikas rīcība. Jo īpaši politikas rīcība ir nepieciešama, lai novērstu vājās vietas [valsts ekonomikā], ko uz lēnas izaugsmes un vāju pielāgošanās spēju fona rada ievērojamas ārējās saistības, eksporta rezultātu pasliktināšanās, uzņēmumi ar lielu aizņemto līdzekļu īpatsvaru un strauji pieaugošs vispārējās valdības parāds.

(8) Horvātija 2014. gada 24. aprīlī iesniedza 2014. gada valsts reformu programmu un konverģences programmu 2014. gadam. Abas programmas izvērtētas vienlaikus, lai ņemtu vērā to savstarpējo saistību.

(9) Konverģences programmā 2014. gadam izklāstītās budžeta stratēģijas mērķis ir līdz 2016. gadam novērst pārmērīgo budžeta deficītu, vienlaikus turpinot virzību uz ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi. Paredzams, ka šis mērķis tiks sasniegts, nepārtraukti samazinot deficītu no 4,9 % no IKP 2013. gadā, līdz tas nepārsniegs 3 % no IKP 2016. gadā, kas ir termiņš pārmērīga budžeta deficīta novēršanai. Programmā prognozēts, ka valsts parāds būs vislielākais 2014. gadā, sasniedzot 72 % no IKP, nedaudz samazināsies nākamajā gadā un pēc tam izlīdzināsies. Makroekonomikas

[5] COM(2013) 800 *final*.
[6] COM(2013) 790 *final*.
[7] COM(2014) 82 *final*.

scenārijs, uz kuru pamatojas programmā sniegtās budžeta prognozes, visā programmas darbības laikā ir optimistisks. Saskaņā ar programmas scenāriju IKP 2014. gadā varētu nemainīties, bet 2015. gadā tiek prognozēta neliela izaugsme 1,2 % apmērā, salīdzinot ar Komisijas dienestu 2014. gada pavasara prognozē attiecīgi minēto samazinājumu 0,6 % apmērā un palielinājumu 0,7 % apmērā. Programmas budžeta prognozes rādītāji atšķiras no Eiropas nacionālo un reģionālo kontu sistēmas (*ESA*) standartiem, kā rezultātā rodas neatbilstība iepriekšējiem datiem un makroekonomikas scenārijam, kā arī nav iespējams pienācīgs salīdzinājums ar Komisijas dienestu 2014. gada pavasara prognozi. Turklāt programmā nav pietiekami detalizēti izklāstīti 2015. un 2016. gada konsolidācijas pasākumi, jo īpaši attiecībā uz izdevumiem. Saskaņā ar Komisijas dienestu 2014. gada pavasara prognozi faktiskā bilance 2014. un 2015. gadā sasniegs attiecīgi 3,8 % un 3,1 % no IKP. Izdarot nepieciešamās korekcijas, lai šīs prognozes būtu salīdzināmas ar mērķiem, kuri noteikti pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras ietvaros (t.i., neņemot vērā otrā pīlāra pensiju aktīvu nodošanas ietekmi), Komisijas prognozētu deficītu 4,6 % no IKP 2014. gadā un 3,8 % no IKP 2015. gadā. Tā kā konverģences programma ir pirmais ziņojums par iestāžu veiktajiem pasākumiem kopš pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras sākšanas 2014. gada 28. janvārī, Komisija Horvātijas veiktās darbības izvērtēja 2014. gada 2. jūnijā publicētā paziņojumā. Konkrēti, pamatmērķi paredzēts sasniegt 2014. gadā, lai gan sagaidāms, ka 2015. gadā deficīts nedaudz pārsniegs mērķa rādītāju. Uzlabojums strukturālajā valdības bilancē ir kritiski nepietiekams, ņemot vēra mērķus, kas jāsasniedz 2014. un 2015. gadā. Visbeidzot, lai arī izmaiņas koriģētajā strukturālajā bilancē nesasniedz ieteiktos rādītājus, paredzams, ka pasākumi, kas mērāmi diskrecionāro pasākumu izteiksmē, tiks īstenoti gan 2014., gan 2015. gadā. Lai samazinātu negatīvo ietekmi uz izaugsmi un nostiprinātu konsolidācijas ilgtspējību, lielāka uzmanība tiek pievērsta pasākumu kvalitātei un pārejai uz pasākumiem, kuri balstīti uz izdevumiem. Pamatojoties uz programmas izvērtējumu un Komisijas prognozēm, atbilstoši Padomes Regulai (EK) Nr. 1466/97 Padomes uzskata, ka, lai arī līdz 2014. gada 30. aprīlim Horvātija ir veikusi efektīvus pasākumus ar mērķi novērst pārmērīgo budžeta deficītu atbilstoši ieteikumam, tomēr nepieciešami papildu pasākumi, lai izpildītu ieteikumu pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras ietvaros: līdz 2016. gadam novērst pārmērīgo budžeta deficītu un nodrošināt korekciju ticamību.

(10) Budžeta konsolidācijas pasākumiem vajadzētu būt vērstiem uz publisko finanšu uzlabošanu ar mērķi panākt efektīvus uzlabojumus jo īpaši algu, sociālā nodrošinājuma un subsīdiju izmaksu jomā un nodrošināt pietiekamu fiskālo telpu, lai piešķirtu prioritāti izaugsmi veicinošiem izdevumiem, tostarp Savienības finansētos projektos. Pēdējos gados Horvātija ir īstenojusi būtiskas fiskālā regulējuma reformas. Tomēr joprojām ir nepilnības budžeta plānošanā, izdevumu efektīvā kontrolē un budžeta ierobežojumu konsekventā piemērošanā, un tās atstāj negatīvu ietekmi uz fiskālās politikas veidošanu. Lai arī fiskālo noteikumu sistēma ir nesen grozīta, tos nepieciešams uzlabot arī turpmāk. Jo īpaši fiskālā regulējuma efektivitāti mazina tas, ka trūkst preventīvu mehānismu, regulējums slikti atbilst parādu noteikumam un strukturāli līdzsvarota budžeta noteikums ir neskaidri formulēts. Lai arī fiskālās politikas komisijas izveide tiek vērtēta atzinīgi, uzskata, ka nepieciešami papildu pasākumi, lai stiprinātu tās lomu budžeta plānošanā un uzraudzībā un jo īpaši tās neatkarību no visām budžeta lēmējinstitūcijām.

(11) Horvātija cenšas panākt fiskālo konsolidāciju, nekaitējot konkurētspējai un ekonomikas atlabšanas iespējām. Ņemot to vērā, publisko finanšu ieņēmumu daļu

ierobežo šaura to nodokļu bāzes definīcija, kuri nodrošina stabilu nodokļu apjomu un kuriem ir neliela izkropļojoša ietekme uz izaugsmi. Šajā kontekstā valsts reformu programmā ir pieteikts nodoms 2016. gadā ieviest lielāku īpašuma nodokli, taču tā darbības principi, tostarp nodokļu bāze, vēl ir jāprecizē. Horvātija ir arī apņēmusies veikt pasākumus, lai uzlabotu nodokļu saistību izpildi, samazinot ēnu ekonomiku. Šajā jomā ir veikti pasākumi. Fiskālo kases aparātu pakāpeniska ieviešana ir palielinājusi nodokļu ieņēmumus pastiprinātas darījumu uzraudzības rezultātā. Sagaidāms, ka nodokļu administrācijas reorganizācijas rezultātā tiks uzlabota nodokļu iekasēšanas efektivitāte un lietderība, vienlaikus samazinot nodokļu maksātāju atbildības nastu saistībā ar nodokļu saistību izpildi. Tomēr, ņemot vērā fiskālās konsolidācijas vajadzības un arī datus, kuri norāda uz ievērojamām neiekasētu nodokļu summām, šķiet, ka pastāv iespējas vēl vairāk uzlabot nodokļu iekasēšanas efektivitāti, un ir nepieciešami nepārtraukti pasākumi nodokļu saistību izpildes uzlabošanai, sniedzot nodokļu maksātājiem vairāk e-pakalpojumu.

(12) Horvātija ir veikusi pasākumus, lai uzlabotu pensiju ilgtspēju un atbilstību: kopš 2010. gada novembra likumā noteiktais pensionēšanās vecums, priekšlaicīgas pensionēšanās vecums un kvalifikācijas periods sievietēm ir pakāpeniski paaugstināts, un to pilnīgu saskaņošanu plānots pabeigt līdz 2030. gadam. Ar grozījumiem Pensiju apdrošināšanas likumā, kas pieņemti 2013. gada decembrī, likumā noteiktais pensionēšanās vecums tiek paaugstināts no 65 gadiem līdz 67 gadiem un priekšlaicīgas pensionēšanās vecums no 60 gadiem līdz 62 gadiem. Tomēr šī paaugstināšana tiks īstenota tikai no 2031. gada, kas nav pietiekami ambiciozs mērķis, ņemot vērā demogrāfiskās situācijas attīstības tendences. Neraugoties uz pēdējos gados īstenotajām reformām, joprojām pastāv daudzas priekšlaicīgas pensionēšanās iespējas. Ņemot vērā izņēmumu apmēru, sodi par priekšlaicīgu pensionēšanos un atlīdzība par vēlīnu pensionēšanos rada vien minimālu stimulu strādāt tik ilgi, kamēr tiek sasniegts likumā noteiktais pensionēšanās vecums, tādējādi tiek negatīvi ietekmēta darbaspēka pieejamība un pensiju sistēmas ilgtspējība. 2013. gadā tika pieņemts Vienotās darbnespējas noteikšanas struktūras likums, lai palīdzētu samazināt invaliditātes dēļ pensionējušos personu skaitu un, standartizējot invaliditātes noteikšanas procedūras, ierobežotu krāpšanos. Apvienojot ar intensīvākām inspekcijām, tas ir risinājums konkrētai vajadzībai, bet tā ietekme uz izdevumiem būs atkarīga no tā, kā tiks īstenoti pasākumi un kādā mērā tiks izpildīti lēmumi. Saskaņā ar īpašām shēmām piešķirtas pensijas, kuru apmērs pārsniedza noteiktu robežvērtību, tika samazinātas par 10 % (taču tas ir pagaidu pasākums), un to indeksācija ir atkarīga no IKP rādītāja. Neraugoties uz nesenajiem centieniem iegrožot izdevumus un palielināt pārredzamību, tie tempi un apmērs, kādā notiek saskaņā ar īpašām shēmām piešķirto pensiju konverģence ar vispārējiem noteikumiem, ir nepietiekami, un kopumā progress joprojām ir neliels.

(13) Veselības [aprūpes] nozarē ir panākti visai labi veselības rādītāji, un pakalpojumi ir pieejami (lai arī vērojamas reģionālas atšķirības), taču sistēma ir būtisks slogs publiskajām finansēm. Slimnīcu tīklā iestādes konstatēja trūkumus, kas jānovērš. 2014. gada martā iesniegtajā slimnīcu aprūpes reorganizācijas ģenerālplānā paredzēti pasākumi, kas uzlabotu izmaksu lietderību, piemēram, slimnīcu tīkla racionalizācija, vidējā dienu skaitu stacionārajā aprūpē samazināšana, slimnīcu gultasvietu skaita efektīvāks sadalījums, tostarp ilglaicīgai aprūpei, un papildu izmaiņas slimnīcu finansēšanā. Lai plānu īstenotu, būtu jānodrošina spēcīgas uzraudzības un īstenošanas jaudas gan slimnīcu, gan centrālās valdības līmenī. Ilglaicīgai aprūpei raksturīgs pakalpojumu sadalījums starp veselības un sociālās aprūpes sistēmām,

ierobežota pieejamība un formāla aprūpe, augstas izmaksas un gari gaidīšanas saraksti.

(14) Nodarbinātības un [ekonomiskās] aktivitātes rādītāji ir vieni no zemākajiem ES, un īpaši zemi tie ir jauniešu un vecāka gadagājuma cilvēku vidū. Šos darba tirgus rādītājus ietekmē cikliskas norises un daļēji arī institucionālā vide un politikas uzstādījumi. Horvātija ir sākusi darba tirgus reformas, lai palielinātu darba tirgus elastību. Reformas pirmā kārta tika pabeigta 2013. gadā un bija vērsta uz to, lai sakārtotu uz noteiktu laiku noslēgtu darba līgumu jomu. 2014. gada janvārī valdība pieņēma otru tiesību akta priekšlikumu, kurā paredzēts samazināt izmaksas par atlaišanu, saīsinot un vienkāršojot procedūras un palielinot darba laika elastību. Turklāt tiktu ieviesti elastīgāki nodarbinātības veidi, piemēram, nepilnas slodzes darba līgumi. Šīs pārmaiņas situāciju Horvātijā kopumā padarītu līdzvērtīgu situācijai pārējās dalībvalstīs, galvenokārt attiecībā uz darbinieku aizsardzības indeksu. Lai arī sagaidāms, ka šīm reformām būs pozitīva ietekme uz nodarbinātību kopumā, tajās ir arī paaugstināts tirgus segmentācijas risks, tostarp uz noteiktu laiku noslēgtu darba līgumu plaša izmantošana. Pagaidām nav paredzētas nekādas izmaiņas algu noteikšanas institūcijās – neraugoties uz to, ka Horvātijā ir salīdzinoši augstas vidējās algas un ļoti zems nodarbinātības līmenis. Neraugoties uz aizvien pieaugošo bezdarbu, izdevumi aktīvas darba tirgus politikas pasākumiem, lai uzlabotu piekļuvi darba tirgum un dotu iespēju ilgāk palikt darba tirgū, un to tvērums joprojām nesasniedz vidējo rādītāju, jo īpaši jauniešu, ilglaicīgo bezdarbnieku un gados vecāku darba ņēmēju vidū. Horvātijas valsts nodarbinātības dienesta administratīvas jaudas ir pakļautas lielai slodzei, tostarp reģionālā līmenī. Nepastāv vispārēja sistēma darba tirgus attīstības tendenču un darba tirgus vajadzību (tostarp nepieciešamo prasmju prognozēšanas) uzraudzībai un izvērtēšanai, tāpat netiek veikta aktīvas darba tirgus politikas pasākumu izvērtēšana. Ir ļoti liels nedeklarēta darba īpatsvars.

(15) Situācija darba tirgū jo īpaši rada problēmas jauniešiem, jo viņu vidū bezdarba līmenis ir strauji palielinājies un 2013. gadā sasniedza 50 %, vienlaikus turpina palielināties to jauniešu skaits, kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu. Svarīgs uzdevums ir aptvert nereģistrētos jauniešus un mudināt privāto sektoru piedāvāt vairāk arodprakses vietu, kas atbilstu garantijas jauniešiem mērķiem. Tāpat Horvātijai jārisina nopietnas izglītības problēmas, kuras skar izglītības saistību ar darba tirgu un izglītības kvalitāti visos izglītības sektoros. Joprojām netiek nodrošināta mācīšanās darbavietā un profesionālā orientācija vidējā un augstākajā izglītībā, un darba devēju interese par profesionālo izglītību un apmācību, kā arī vidējo un augstāko izglītību ir zema. To personu, kuras mācību iestādes ir absolvējušas nesen, nodarbinātības līmenis ir būtiski zemāks par ES rādītāju. Novecojusī profesionālās izglītības un apmācības sistēma tiek reformēta, izstrādājot jaunas skolu mācību programmas. Vēl nav pabeigta Horvātijas kvalifikāciju sistēmas un Izglītības, zinātnes un tehnoloģiju stratēģijas īstenošana, bet tai vajadzētu uzlabot izglītības rezultātus un saskaņot tos ar darba tirgus vajadzībām.

(16) Augsti bezdarba rādītāji un zemi līdzdalības darba tirgū rādītāji ir izraisījuši sociālās situācijas pasliktināšanos Horvātijā. Nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļauto personu īpatsvars pēdējos gados ir palielinājies, būtiski pārsniedzot ES vidējo rādītāju. Sociālo pabalstu sistēmas struktūra ļauj [pabalstu] saņēmējiem no dažādiem avotiem saņemt maksājumus, kas pārklājas. Atsākot strādāt, pabalstu saņēmēji zaudē dažus no šiem sociālā pabalsta maksājumiem, tādējādi viņiem zūd motivācija atgriezties darba tirgū. Pastāv iespēja sociālās aizsardzības sistēmu padarīt

efektīvāku un pārredzamāku, jo pašlaik ienākumu atbalsta shēmu un pabalstu piešķiršana ir izkaisīta starp dažādām iestādēm un valdības līmeņiem, tādējādi kritēriji tiek piemēroti nekonsekventi un izmaksas dublējas. 2013. gada Sociālās labklājības likums ieviesa stingrākas pārbaudes [iztikas] līdzekļu noteikšanai un vispārējos minimālajos ienākumos apvienoja četrus no vairāk nekā 70 pabalstu veidiem valsts līmenī, tostarp dažus pabalstus konkrētām mērķgrupām. Līdz 2016. gadam pakāpeniski tiks ieviests viens valsts mēroga kontaktpunkts, kurā tiks pārvaldīti visi valsts maksātie naudas pabalsti. Tomēr regulāra uzraudzība un izvērtēšana būs sarežģīta, jo nav integrētas ienākumu atbalsta shēmas un programmas vietējā un reģionālā līmenī, kā arī dažādi no ienākumiem neatkarīgi pabalsti, kas paredzēti konkrētām iedzīvotāju grupām. Neraugoties uz vairākām likumdošanas reformām, kas veiktas kopš 2011. gada, sociālo pabalstu sistēmas struktūra joprojām nedarbojas efektīvi, lai sasniegtu cilvēkus, kam tie visvairāk vajadzīgi.

(17) Pašlaik Horvātijā spēkā esošais darījumdarības regulējums rada lielu slogu uzņēmumiem un izpaužas kā juridiskās noteiktības trūkums, nepārskatāms lēmumu pieņemšanas process jo īpaši vietējā līmenī, kā arī kā daudzas parafiskālas izmaksas. Turklāt valsts pārvaldes pienākumu fragmentācija reģionālā un vietējā līmenī un sarežģīts kompetenču dalījums starp ministrijām un aģentūrām centrālā līmenī apgrūtina ar darījumdarbību saistītu lēmumu pieņemšanu un paildzina administratīvās procedūras. Centrālās valdības līmenī ir pieņemta strukturēta pieeja ar mērķi identificēt šķēršļus darījumdarbībai, tomēr netiek piemērotas saskanīga metodoloģija administratīvā sloga noteikšanai, un tas samazina jau veikto pasākumu efektivitāti. Izveidotajam darījumdarbības kontaktpunktam ir tikai ierobežotas funkcijas. Nepieciešams racionalizēt valsts subsīdijas un garantijas un uzlabot to kontroli, pirmais solis šajā jomā būtu atbalsta saņēmēju uzņēmumu un fizisko personu centralizēts reģistrs. Horvātija ir sākusi valsts pārvaldes reformas, kas stiprinātu tās administratīvās jaudas un uzlabotu iedzīvotājiem un uzņēmumiem sniedzamo publisko pakalpojumu orientāciju uz klientu. Tomēr valsts pārvaldības kvalitāte joprojām ir zema, koordinācija dažādos valdības līmeņos ir vāja, un politikas veidošana un analīze maz tiek balstīta uz faktiem vai ir pārāk formāla. Solis pareizajā virzienā ir valsts pārvaldes reformas stratēģijas pieņemšana, un to vajadzētu rūpīgi īstenot visos valdības līmeņos. Pirmspievienošanās fondu apguvē gūtā pieredze parāda nepilnības stratēģiskajā plānošanā un iestāžu jaudās, kā arī trūkumus projektu izstrādē un to izpildes kontrolē.

(18) Valsts īpašumā vai kontrolē esošus uzņēmumus negatīvi ietekmē vājā pārvaldība, bet jaunā stratēģija publisko aktīvu un uzņēmumu pārvaldībai tiek īstenota ar kavēšanos. Pašlaik nav nekādas konkurētspējīgas atlases procedūras uzraudzības padomju un vadības pārstāvju izraudzīšanai, un informācija par viņu iecelšanu netiek publicēta. Lai arī ir veikti pasākumi pretkorupcijas regulējuma uzlabošanai, visos valdības līmeņos ir nepieciešami papildu pasākumi korupcijas novēršanai. Galvenie elementi, kuri šobrīd iztrūkst pretkorupcijas regulējumā, ir šādi: efektīvi pārbaudes mehānismi interešu konflikta konstatēšanai un amatpersonu pienākuma sniegt aktīvu pārskatu izpildei, kā arī konkrēti aizsardzības pasākumi valsts īpašumā vai kontrolē esošiem uzņēmumiem. Komisijas interešu konflikta noteikšanai pārbaudes pilnvaras ir atkarīgas no citu iestāžu kompetences un izrādītās aktivitātes. Neraugoties uz panākumiem, kas gūti publiskā iepirkuma procedūru pārredzamības palielināšanai, riska novērtēšanas rīki netiek izmantoti regulāri, un mazāk aizsargātajām jomām, šķiet, netiek piešķirta pietiekama prioritāte. Nepieciešams pastiprināt publiskā iepirkuma noteikumu efektīvas īstenošanas pārraudzību, ņemot vērā arī nākamajos gados piešķiramos ES līdzekļus.

(19) Mierizlīguma ar kreditoriem procedūra, ko plaši izmantoja 2013. gadā, ar zināmiem panākumiem risināja parādu piedziņas problēmas, ar kurām uzņēmumi saskārās sarežģītajās, dārgajās un ilgajās bankrota procedūrās. Tomēr vēl ir iespējas būtiski pastiprināt šo instrumentu, novēršot daudzas tādas nepilnības, kā, piemēram, nepietiekami skaidrā valsts loma procesā, komerctiesu lomas nostiprināšana prasījumu un pamatotu pārstrukturēšanas plānu apstiprināšanā, procedūras piemērošanas jomas paplašināšana, ļaujot veikt efektīvu pārstrukturēšanu vēl pirms parādnieka maksātnespējas, novērst nepilnības tiesību aktu īstenošanā. Neraugoties uz reformām tiesu sistēmas efektivitātes uzlabošanai, tiesvedība, jo īpaši pirmajā instancē, strīdīgās civillietās, komerclietās un administratīvajās lietās ir nepamatoti ilga. 2013. gadā palielinājās neiztiesāto lietu skaits, un šobrīd tas ir ļoti augsts, jo īpaši civillietās un komerclietās. Lai risinātu šīs problēmas, nepieciešami nepārtraukti centieni radīt un ieviest pareizos stimulus tiesvedības pabeigšanai saprātīgā laikā un veicināt strīdu alternatīvu izšķiršanu, jo īpaši maza apmēra prasību gadījumos, jo minētās problēmas traucē darījumdarbībai un samazina Horvātijas pievilcību ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem.

(20) Horvātijas Valsts bankas ieņemtā konservatīvā pieeja makroprudenciālajam regulējumam, jo īpaši attiecībā uz kapitāla līmeņiem, nozīmēja, ka bankas ir izveidojušas izturētspējas pakāpi, kas, ņemot vērā problēmas, ar kurām tās tagad saskaras vājās ekonomikas dēļ, pierādījusi savu lietderību. Tomēr, tā kā ekonomika jau sesto gadu atrodas recesijā un palielinās ienākumus nenesošo aizdevumu apjoms, pastāv riski banku aktīvu kvalitātei. Tiek atzinīgi vērtēts, ka uz četru lielāko Horvātijas banku, kuras pieder ārvalstniekiem, dažiem portfeļiem arī attieksies eurozonas jaunā vienotā uzraudzības mehānisma aktīvu kvalitātes pārskatīšana un stresa tests. Tomēr tas neattiecas uz dažiem portfeļiem, kas no Horvātijas viedokļa ir svarīgi pēc būtības, jo portfeļus izraugās, pamatojoties uz to nozīmīgumu banku grupas līmenī. Turklāt tas neattiecas arī uz vidējām un mazām bankām, kurām var būt zemāki kapitāla līmeņi un ne tik laba aktīvu kvalitāte, bet kuras ir potenciāli svarīgas finanšu stabilitātei. Papildus vienotajam uzraudzības mehānismam veicot papildu uzraudzības diagnostisku pārbaudi, kas paredzēta tieši Horvātijas finanšu sistēmai (un kas attiektos uz būtiskiem Horvātijas banku meitasuzņēmumu portfeļiem, uz kuram neattiecas vienotais uzraudzības mehānisms, kā arī uz nozīmīgākajām vidējām un mazām bankām), tiktu uzlabota vispārējā izpratne par banku aizdevumu klasifikāciju un to uzkrājumu nedrošiem parādiem pietiekamība.

(21) Eiropas pusgada ietvaros Komisija ir veikusi Horvātijas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi. Tā ir izvērtējusi konverģences programmu un valsts reformu programmu. Tā ir ņēmusi vērā ne tikai to lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Horvātijā, bet arī to atbilstību ES noteikumiem un norādēm, ņemot vērā to, ka jānostiprina Eiropas Savienības vispārējā ekonomiskā pārvaldība, kas panākams, turpmākajos valsts lēmumos ievērojot ES līmeņa norādes. Tās ieteikumi saskaņā ar Eiropas pusgadu ir atspoguļoti turpmāk 1.–8. ieteikumā.

(22) Ņemot vērā šo novērtējumu, Padome ir izskatījusi Horvātijas konverģences programmu, un tās atzinums[8] ir īpaši atspoguļots turpmāk izklāstītajā 1. ieteikumā.

(23) Ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi valsts reformu programmu un konverģences programmu. Tās ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 1.–8. ieteikumā.

[8] Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 9. panta 2. punktu.

IESAKA Horvātijai laikposmā no 2014. līdz 2015. gadam rīkoties šādi.

1. Pilnībā īstenot budžeta pasākumus, kas pieņemti 2014. gadā. Pastiprināt budžeta stratēģiju, precizējot 2015. un 2016. gadam paredzētos pasākumus, un apsvērt papildu pastāvīgus, izaugsmi atbalstošus pasākumus, lai 2016. gadā ilgtspējīgā veidā novērstu pārmērīgo budžeta deficītu. Vienlaikus nodrošināt, ka tiek veikti strukturālo korekciju pasākumi, kas noteikti Padomes ieteikumā saskaņā ar pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru. Saskaņot programmas prognozes ar ESA standartiem un Stabilitātes un izaugsmes pakta prasībām. Veikt pasākumus, lai pastiprinātu izdevumu kontroli. Līdz 2015. gada martam veikt rūpīgu izdevumu pārskatu. Pastiprināt budžeta plānošanas procesu, jo īpaši uzlabojot makroekonomikas rādītāju un budžeta prognožu precizitāti, padarīt saistošākas gada un vidēja termiņa izdevumu maksimālas robežvērtības un uzlabot fiskālo noteikumu izstrādi. Līdz 2014. gada oktobrim pieņemt tiesību aktus par jaunizveidoto fiskālās politikas komisiju, nostiprināt tās neatkarību no visām budžeta lēmējinstitūcijām, paplašināt tās pilnvaras, jo īpaši attiecībā uz visu fiskālo noteikumu uzraudzību un prognožu *ex-ante* un *ex-post* izvērtējumiem, un nodrošināt tai atbilstošus resursus. Pamatojoties uz valsts reformu programmā izklāstītajiem plāniem, iesniegt konkrētu stratēģiju reformai attiecībā uz lielāku nodokļu uzlikšanu īpašumam. Ieviest kārtību ziņošanai par nodokļu izdevumiem un to pārskatīšanai. Uzlabot nodokļu saistību izpildi, jo īpaši turpinot paaugstināt nodokļu administrācijas efektivitāti, šim nolūkam līdz 2014. gada beigām iesniegt rīcības plānu.

2. Līdz 2015. gada martam pieņemt tiesību aktus, lai paātrinātu likumā noteiktā pensionēšanās vecuma sievietēm un vīriešiem saskaņošanu un pietuvinātu likumā noteiktā pensionēšanās vecuma paaugstināšanu līdz 67 gadiem. Samazināt priekšlaicīgas pensionēšanās iespējas. Nodrošināt stingrāku izvērtēšanu un kontroli invaliditātes pensiju gadījumā un paātrināt saskaņā ar īpašām shēmām piešķirtu pensiju integrāciju vispārējā pensiju sistēmā. Nostiprināt veselības aprūpes nozares, tostarp slimnīcu rentabilitāti.

3. Pēc apspriešanās ar sociālajiem partneriem īstenot darba tiesību reformas otro kārtu, jo īpaši attiecībā uz atlaišanu un darba laiku, ar mērķi līdz 2015. gadam novērst darba tirgus turpmāku segmentāciju, tostarp jauniešu vidū. Pārskatīt algu noteikšanas sistēmu ar mērķi labāk saskaņot produktivitātes pieaugumu un algas nosacījumus. Līdz 2014. gada beigām iesniegt šīs pārskatīšanas secinājumus. Stiprināt aktīvas darba tirgus politikas efektivitāti un tvērumu, pastiprinot valsts nodarbinātības dienestu administratīvās jaudas, tostarp reģionālā līmenī, un plašāk pievērsties jauniešiem, ilglaicīgiem bezdarbniekiem un gados vecākiem darba ņēmējiem. Noteikt par prioritāti nereģistrēto jauniešu apzināšanu un mudināt privāto sektoru piedāvāt vairāk arodprakses vietu, kas atbilstu garantijas jauniešiem mērķiem. Līdz 2014. gadam noteikt pamatprincipus plāniem nedeklarēta darba izskaušanai. Īstenot pasākumus, lai uzlabotu izglītības saistību ar darba tirgu un izglītības rezultātu kvalitāti, modernizējot kvalifikācijas sistēmas, ieviešot kvalitātes nodrošināšanas mehānismus un uzlabojot pāreju no skolas uz darba dzīvi, jo īpaši pastiprinot profesionālo izglītību un mācīšanos darbavietā.

4. Līdz 2014. gadam pārskatīt nodokļu un pabalstu sistēmas un iesniegt rīcības plānu, lai uzlabotu [ekonomiski] neaktīvu personu un bezdarbnieku atgriešanu aktīvā darba dzīvē. Stiprināt sociālās aizsardzības sistēmas efektivitāti un pārredzamību, turpinot pabalstu konsolidāciju, vienādojot atbilstības kritērijus un apkopojot vienā kontakpunktā datus no visiem iesaistītajiem līmeņiem un valsts iestādēm. Uzlabot sociālo pabalstu efektivitāti un atbilstību, padarot to piešķiršanu mērķtiecīgāku.

5. Veikt turpmākus pasākumus darījumdarbības vides uzlabošanai. Jo īpaši līdz 2015. gada martam noteikt mērķi ievērojami samazināt administratīvās prasības, tostarp parafiskālos maksājumus. Mazināt atbildības fragmentāciju un pārklāšanos starp ministrijām un aģentūrām, racionalizējot administratīvās procedūras un padarot skaidrāku lēmumu pieņemšanas kārtību un pārskatatbildību dažādos valdības līmeņos un centrālās valdības līmenī. Uzlabot administratīvās un stratēģiskās plānošanas spējas struktūrās, kuras ir atbildīgas par līdzekļu no Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem pārvaldību, un nodrošināt tām pietiekamu skaitu atbilstošu un stabilu darbinieku.

6. Līdz 2014. gada oktobrim iesniegt sīki izstrādātu 2015. gada plānu publiskā īpašuma pārvaldībai. Nodrošināt, ka valsts kontrolēti uzņēmumi tiek pārvaldīti pārredzamā un atbildīgā veidā, jo īpaši pastiprināt kompetences prasības, ko izvirza valsts ieceltiem vadības un uzraudzības padomju pārstāvjiem, un izveidot iecelto amatpersonu publisko reģistru. Pastiprināt darbu korupcijas novēršanas jomā valsts pārvaldē un uzņēmumos, kuri atrodas valsts īpašumā vai kontrolē, tostarp palielinot Interešu konfliktu komisijas pārbaudes pilnvaras. Stiprināt publiskā iepirkuma pārredzamību un efektivitāti centrālā un vietējā līmenī, un spējas pārraudzīt īstenošanu un atklāt pārkāpumus.

7. Līdz 2014. gada beigām pastiprināt komerctiesu lomu, lai pārraudzītu, cik pārredzami un likumīgi uzņēmumi piemēro mierizlīguma ar kreditoriem procedūru. Pārskatīt obligāto maksātnespējas / nelikviditātes testu, lai būtu piekļuve strīdu izšķiršanas procedūrai – mierizlīgumam ar kreditoriem –, un uzlabot maksātnespējas / nelikviditātes procesu, lai samazinātu tā ilgumu. Uzlabot tiesu sistēmas kvalitāti un efektivitāti, jo īpaši paredzot stimulus, lai savlaicīgi pabeigtu tiesvedību strīdīgās civillietās un komerclietās un administratīvās lietās un lai jo īpaši mazām prasībām izmantotu strīdu alternatīvu izšķiršanu.

8. Pabeigt Eiropas Centrālās bankas 2014. gada aktīvu kvalitātes pārskatīšanu un stresa testu, veikt visaptverošu [ieguldījumu] portfeļa pārbaudi, kas vērsta īpaši uz Horvātijas finanšu nozari, īpašu uzmanību pievēršot svarīgiem portfeļiem, kuri nav ietverti Eiropas Centrālās bankas pārskatīšanā, un ietverot vidējas un mazas bankas.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs